

Kiezen! Óf (op)delen?

Evaluatie van de centrumregeling Noardeast-Fryslân – Dantumadiel

PRESENTATIE EINDRAPPORT

& Van de Laar B.V.

Noardeast-Fryslân/ Dantumadiel/ Eindhoven

Achtergrond en aanleiding

- Autonome gemeenten Dantumadiel, Dongeradeel, Ferwerderadiel en Kollumerland c.a. tot 2019: DDFK
- Per 1 januari 2019 drie laatst genoemden opgegaan in gemeente Noardeast-Fryslân, Dantumadiel politiek-bestuurlijk zelfstandig
- Centrumregeling en dienstverleningshandvest Noardeast-Fryslân – Dantumadiel: samenwerking op alle taken
- Afspraak: iedere vier jaar – in jaar voor gemeenteraadsverkiezingen – grondige evaluatie

De vraag aan & Van de Laar

Voer een grondige evaluatie uit van de juridische vorm. Basis hiervoor zijn drie door de bestuurscommissie vastgestelde onderwerpen en daartoe behorende thema's:

1. De juridische vorm
2. Centrumregeling
3. Dienstverleningshandvest

Hierbij dienen met betrekking tot deze drie onderwerpen de volgende vragen te worden beantwoord:

- Wat zijn positieve ervaringen?
- Wat zijn verbeterpunten?
- Is er reden tot aanpassing?
- Zijn extra afspraken nodig?

Onze 25 bevindingen over de werking van de centrumregeling

1. Gemeentebesturen zijn centrumregeling aangegaan na intensieve bestuurlijke en politieke afwegingen over inhoud regeling
2. Aangaan van centrumregeling in lijn met intentieovereenkomst vier gemeentebesturen uit 2014
3. Centrumregeling aangegaan door vier gemeentebesturen met uiteenlopende motieven
4. Omwille van bestuurlijke verhoudingen en achtergrond gezamenlijk eigenaarschap GR DDFK-gemeenten: grondhouding van ‘partnerschap’
5. Spanningsveld tussen zakelijkheid (OG-ON) en partnerschap (sámen) steeds duidelijker
6. Ambtelijke organisatie heeft vanuit DDFK-context toegewerkt naar vorming één ambtelijke organisatie, onder één gemeentebestuur
7. In deze beweging is gevoel van opluchting ontstaan in ambtelijke organisatie om onder (voor) één gemeentebestuur te mogen werken
8. Er is merkbaar verschil in bestuursstijlen tussen beide colleges, en organisatie vindt het uitdagend om hiermee om te gaan
9. Behoeften beide gemeentebesturen zijn anders als het gaat om de vorm van ambtelijke ondersteuning
10. Verschil in bestuursstijlen, én daaraan gekoppelde beelden over toekomst samenwerking, versterkt door Toekomstvisie Dantumadiel
11. Binnen gemeentebestuur Dantumadiel sprake van negatief sentiment over dienstverlening vanuit Noardeast-Fryslân
12. Team Dantumadiel geeft bestuurlijk comfort aan college Dantumadiel en versterkt gevoel van grip

Onze 25 bevindingen over de werking van de centrumregeling

13. Keerzijde van vorming team Dantumadiel is de toegenomen kwetsbaarheid op functies in dit team én wij-zij-verhoudingen
14. Relatief kleine, maar beeldbepalende, afspraken uit dienstverleningshandvest niet volledig conform uitgevoerd
15. College Noardeast-Fryslân en ambtelijke organisatie voelen zich verantwoordelijk als dienstverlener aan gemeentebestuur Dantumadiel
16. Politiek-bestuurlijke sentimenten over samenwerking en kritieken in media zorgen voor onrust in ambtelijke organisatie
17. Kwetsbaarheid van taakuitvoering voor beide gemeenten afgenomen door werken met één robuuste ambtelijke organisatie van ca. 600 fte
18. Door schaalomvang ook mogelijk om specialistische functies te creëren én bezetten (arbeidsmarktpositie)
19. Stijging in formatie in de periode 2019-2021 (+27 fte) is niet expliciet herleidbaar naar samenwerking
20. Samenwerkingsbegroting vanaf start centrumregeling tot 2021 met ruim 3,6 miljoen toegenomen
21. Merendeel kostenontwikkeling heeft geen relatie tot de samenwerking of omvang ambtelijke organisatie
22. Structurele bezuiniging van 1 mln. is gerealiseerd in septemberversie van samenwerkingsbegroting 2022
23. Huidige wijze samenwerken binnen centrumregeling komt bestuurskracht beide gemeenten slechts in beperkte mate ten goede
24. Ook als het gaat om bestuurlijke samenwerking en afstemming is beperkt sprake van versterking als gevolg van samenwerking
25. Beide gemeenten drijven qua beleidsvorming en -uitvoering in verschillende domeinen door voornoemde bevindingen van elkaar af

Advies: versterk met brede en sterke overtuiging ÓF voer op korte termijn een impactanalyse uit naar toekomstvarianten en neem besluit

- Wij zien verschillende redenen om maximale inspanningen te leveren door gemeentebesturen om samenwerkingspotentieel te verzilveren
- Beide gemeentebesturen én ambtelijke organisatie gebaat bij rust
- Al vele jaren betrokken in discussies over bestuurlijke toekomst die afleiden van gesprek inhoud, majeure opgaven en lokale ambities
- Ontmanteling impliceert forse reorganisatie. Een proces met veel interne gerichtheid en dus minder aandacht voor samenleving
- Daarom vijf handreikingen om samenwerking binnen huidige construct te versterken:
 1. Maak als college fundamentele keuze over onderlinge relatie, richt instrumentarium daarop in én toon bijpassend houding en gedrag
 2. Maak scherpere afspraken op inzet capaciteit en verdeling kosten, met realistische doelstellingen
 3. Geef team Dantumadiel tijd om te ontwikkelen in rolneming, maar stel heldere grens aan takenpakket en dus omvang team
 4. Zet verder in op verbeteren van planmatige sturing op (bestuurlijke) ambities en capaciteit
 5. Versterk inhoudelijke, politiek-bestuurlijke verbinding tussen beide gemeenten
- Om voornoemde handreikingen te concretiseren stellen wij Verbeterplan voor samenwerking voor
- Politiek-bestuurlijke omarming van bovenstaande handreiking vraagt herformulering gemeentebestuur Dantumadiel van Toekomstvisie

Advies: versterk met brede en sterke overtuiging ÓF voer op korte termijn een impactanalyse uit naar toekomstvarianten en neem besluit

- Bij onvoldoende breed politiek-bestuurlijk draagvlak voor hiervoor genoemde Verbeterplan... grondige impactanalyse toekomstvarianten!
- Wij adviseren volgende vijf varianten te betrekken bij impactanalyse:
 1. Besturing binnen huidige organisatiestructuur sterk aanpassen: teams per gemeente inrichten op primaire processen
 2. Eigen organisatie Dantumadiel met alle beleidscapaciteit, waarbij uitvoering en bedrijfsvoering wordt afgenomen bij Noardeast-Fryslân
 3. Eigen organisatie Dantumadiel met alle beleids- en uitvoeringscapaciteit, waarbij bedrijfsvoering wordt afgenomen bij Noardeast-Fryslân
 4. Ontvlechting centrumregeling en opbouwen eigen ambtelijke organisatie door Dantumadiel c.q. realisatie netwerkorganisatie (zonder taken bij Noardeast-Fryslân te beleggen)
 5. Herindeling, met introductie kernendemocratie en/ of kerngericht werken
- Hierbij dient rekening te worden gehouden met opgaven en ambities beide gemeenten en huidige sterkten en knelpunten in samenwerking
- **Overall genomen gunnen wij beide gemeentebesturen verbinding met elkaar en een gezamenlijke duurzame oplossingsrichting!**

& Van de Laar B.V.

Don Boscostraat 4
5611 KW Eindhoven
085 - 747 06 18

info@en-vdl.nl
en-vandelaar.nl

& Van de Laar is een onafhankelijk organisatieadviesbureau met denkers én doeners voor de publieke sector.

Onze adviseurs zijn op missie: bijdragen aan een zelfbewuste en wendbare publieke sector. Dat doen wij door sámen met onze opdrachtgevers resultaatgericht, betrokken en met energie te werken aan hun maatschappelijke en organisatievraagstukken.

De bestuurlijke toekomst van gemeenten. De doorlichting van ambtelijke organisaties. De vormgeving, evaluatie en doorontwikkeling van samenwerkingsverbanden. De structurering van en sturing op een organisatie(onderdeel). Mens-, team- en organisatieontwikkeling. Grip op het sociaal domein. Het doen van onafhankelijk onderzoek. Stuk voor stuk vraagstukken waarop onze ervaren adviseurs én jonge talenten graag hun hersens kraken en waarvoor zij met passie hun handen uit de mouwen steken.

Onderzoek & Advies

Procesbegeleiding & Realisatie

Training & Coaching

Interim, Executive Search & Werving en Selectie